

Et tidsskrift lukker dørene for det danske sprog

Af Loránd-Levente Pálfi

”Hvorfor udrydder vi ikke alle dyrearter?”, spørger kynikeren. ”Af hensyn til den biologiske mangfoldighed”, svarer naturvidenskabsmanden. Arternes beståen betragtes således som et entydigt gode, hvis vigtighed man ikke behøver at give grunde for. Anderledes uforstående forholder mange sig til vigtigheden af de sproglige arters beståen. I alt fald hertillands. Nu har endnu en af vore sprogligt kulturbærende stemmer valgt at give efter for grænseoverskridende arters indtrængen – ganske frivilligt.

Det begyndte ellers så godt. I 1988 udgav Det Erhvervsproglige Fakultet ved Handelshøjskolen i Århus første hæfte af tidsskriftet *Hermes – Tidsskrift for Sprogforskning*. Ansvarshavende redaktør var sprog- og ordbogsmanden Henning Bergenholtz, som ved udgangen af 2007, hvor han agter at træde tilbage, har bestridt embedet i næsten tyve år. Redaktør var endvidere fra begyndelsen af foretagendet Finn Frandsen. Som det fremgår af lederen i det første hæfte, skulle tidsskriftet tjene to formål: For det første skulle det være ”et forum for den erhvervsproglige hhv. fagsproglige forskning

på handelshøjskolerne i Danmark”, og for det andet skulle det være ”et formidlingssted for moderne sprogforskning i almindelighed”. Tidsskriftets målgruppe var ikke kun forskere på handelshøjskolerne, men i grunden alle, som beskæftigede sig med og interesserede sig for sprog og sprogvidenskab især i Danmark og det øvrige Norden, men også i den øvrige verden.

Der har været forskellige omslag i redaktionens linje. Det første vigtige skift fandt sted med udgivelsen af *Hermes*' sjette hæfte (1991), hvor redaktionen besluttede at gøre tidsskriftet internationalt med bidrag på engelsk, tysk eller fransk. Internationaliseringen var dog på sin vis allerede gået i gang, i og med at flere og flere indlæg i de første fem hæfter var forfattet på engelsk, tysk eller fransk. Ser man imidlertid på omslaget af det nyeste hæfte, dvs. hæfte 38 fra februar 2007, hedder tidsskriftet *Hermes – Journal of Language and Communication Studies* og udgives nu af noget, der kaldes Department of Language and Business Communication, Aarhus School of Business, University of Aar-

hus. Dolkestødet kom i og med hæfte 35, hvor man i forordet kan læse følgende (på engelsk!): ”*Hermes* will primarily publish articles and reviews in English, French, German and Spanish, starting from issue 37 (September 2006). [...] Our primary aim with this change has been to expand our international readership in order to successfully meet our overall objective of disseminating research of an international standard to an international readership.”

I dagens Danmark tilsidesættes modersmålet til fordel for det engelske sprog. Gamle dages latinervælde er vendt tilbage i form af et engelskvælde, som i værste fald kan komme til at betyde undergangen for nationalsproget. Dette gælder også den øvrige verdens – om end i første omgang særligt Vesterlandets – såvel nationale højsprog som stedlige folkemål.

Et sprog skal opdyrkes, opelskes som det hedder, det skal udbygges og vedvarende plejes og formes således, at det kan modsvare den givne tid og virkelighed. Det kan i dag påvises, at stadigt flere danske forskere fortrinsvis eller udelukkende skriver på engelsk. På nogle af de højere læreanstalter hhv. inden for nogle af fagene på de højere læreanstalter bliver dansk endda tilsidesat som undervisningssprog til fordel for engelsk! Også erhvervslivets internationale præg har

gjort engelsk til såkaldt concernsprog i mange store danske virksomheder. I Pia Jarvads udredning af tab af sproglige brugsområder, nemlig i *Det danske sprogs status i 1990'erne med særligt henblik på domænetab* (2001), drages den slutning, at engelsk i erhvervslivet er helt fremherskende som første fremmedsprog, at det udgør en stor andel af skriftsproget, og at brugen af det utvivlsomt vil forøges i fremtiden. Man mener, at det er en uundgåelig følge af globaliseringen.

Det er en kendsgerning, at dansk er på tilbagetog inden for videnskab, erhvervsliv, underholdning osv., hvilket betyder, at det ikke kan vedblive med at være ”komplet” – som det ironisk nok hedder med et fremmedord – og samfundsbærende. Indtil videre er dansk som forskningssprog især blevet tilsidesat inden for de naturvidenskabelige og tekniske fag. Ved Københavns Universitets naturvidenskabelige og sundhedsvidenskabelige fakultet er det således 85 % af alle bøger og forskningsartikler, der skrives på engelsk. Tidligere skulle patentbeskrivelser være på dansk for at have retsgyldighed i Danmark, men den 1. april 2003 bortfaldt dette krav med ”Lov om ændring af patentloven, designloven, varemærkeloven og brugsmodelloven” (L127). I lovforslaget fra økonomi- og erhvervsminister Bendt Bendtsen hed det, at ændringen ville

komme til at have en gavnlig virkning for dansk erhvervsliv i form af nedsatte udgifter til oversættelse, men at den ville have ”negative økonomiske konsekvenser for patent- og oversættelsesbureauer”. Patent- og oversættelsesbureauer? Men hvad med det danske sprog? Der er en anden og langt højere pris at betale, end hvad denne eller hin virksomhed kan spare eller ikke spare af oversættelsesarbejde, nemlig at det danske sprogs udvikling som teknisk sprog hæmmes! Selv om der ikke er mange, der læser patentbeskrivelser, vil nye tekniske ord og udtryk brede sig derfra til vejledninger, håndbøger, ordbøger, leksika og deslige – når dansk her erstattes af engelsk, lider det atter tab af et brugsområde.

Dansksprogede videnskabelige tidsskrifter er med til at opretholde et dansk brugsområde inden for et

givent fag, og i mange tilfælde kan støtte til nye tidsskrifter være med til at hindre tab af brugsområder eller ligefrem medføre indvinding af samme. Men som det ser ud, kan modersmålet heller ikke længere vide sig sikkert bag humanioras mure, som tilfældet *Hermes* desværre entydigt viser.

Der er i øvrigt intet galt i, skal det for ordens skyld påpeges, at netop *Hermes* ønsker at være et internationalt videnskabeligt samlings- og formidlingssted for sprog- og kommunikationsforskning. Problemet er, at stadigt flere danske tidsskrifter har et sådant ønske – med den følgerkning, at der efterhånden næsten ingen videnskabelige tidsskrifter findes, hvor man kan skrive *om* dansk *på* dansk.

Loránd-Levente Pálfi (f. 1981), Center for Leksikografi, Handelshøjskolen i Århus – Aarhus Universitet.

Modersmaalet.dk
| Søg | E-post

FORSIDE

ARTIKLER

PRESSE

SKRIETER

KILDER

LITTERATUR

LÆNKER

NYT

Velkommen til Modersmålskredsen

Vi er en kreds af mennesker, der er fælles om kærligheden til modersmålet og derfor ønsker at styrke og udvikle det danske sprog såvel som det nordiske sprogfællesskab, som vi opfatter som en uafsluttelig del af vores kulturelle arv.

Vi er kritiske over for sproglige domænetab og den anglicisering af ordforrådet, vi desværre er vidne til i disse år. Derfor kommer, at det dansk, vi møder i omgivelserne, ofte leder meget tilbage af ønske med hensyn til sproglighed, velklang og veltalenhed.

Denne side indeholder oplysende artikler og debatindlæg af ældre og nyere ophav. Kildesamlingen *Dansk* belyser skiftende tiders sprogsyn i form af tekster og tekstuddrag fra en lang række forfattere, digtere og sprogmand. [Om kredsen](#).

Tilmeld dig vores nyhedsbrev:

Tidsskriftet Budstikken:
Præsentation af Tidsskriftet Budstikken (18/3 2007)
Nyt dansk sprogtidsskrift (10/3 2007)

Nye artikler:
Hennik Cottbush: Danish Echoes of English (2004)
Hennik Cottbush: Hey, jeg har et navn, okay? Dansk dubbing: fra asken i ilden (2002)

Besøg Modersmålskredsens hjemmeside, der indeholder artikler, debatindlæg, nyheder og kommentarer om sprog og sprogrøgt samt et kildearkiv med tekster og tekstuddrag fra en lang række danske forfattere og sprogmand. Glem heller ikke at tilmelde dig vores nyhedsbrev!